

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Stephanie Wrobel
THIS MIGHT HURT

Copyright © 2022 by Stephanie Wrobel
First published by Michael Joseph, 2022
Translation rights arranged by Madeleine Milburn Literary Agency
All Rights Reserved
Translation Copyright © 2022 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04365-5

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

S T E F A N I
R O B E L

Znamo šta si

URADILA

Prevela Jelena Stanković

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2022.

*Za moje sestře,
Džeki i Viki*

Spusti pogled ka meni i videćeš budalu.

Podigni pogled ka meni i videćeš Boga.

Pogledaj pravo u mene i videćeš sebe.

Čarls Menson

ODVAJANJE

Galerija je veličine srednjoškolske fiskulturne sale. Zasvođen plafon, beli zidovi, a na dva zida okačena su filmska platna. Desetak gledalaca sedi u redu u zamračenoj prostoriji. Leđima su oslonjeni o zid. Tiho zujanje ispunjava prostoriju dok gledaoci čekaju.

Na sredini prostorije su sto i stolica. Na stolu je medicinski poslužavnik: rukavice, gaza i baštenske makaze. Reflektor osvetljava praznu stolicu.

Jedan nosati kamerman čeka, držeći na ramenu kameru veličine kofera.

Vrata se otvaraju. Kada umetnica uđe, nastaje muk. Odlazi lagano prema središtu prostorije. Kamerman okreće objektiv prema njoj. Filmsko platno sada je ispunjeno njenim likom: guste trepavice, dugi vrat, čelični pogled. Ovo joj nije prva, a ni izbliza poslednja izvedba.

Navlači rukavice i gleda pravo u kameru. „Strah nije stvaran“, govori, „osim ako ga ne učinimo stvarnim.“

Seda.

Uzima makaze.

Plazi jezik.

Seče.

Teško diše, ali ne plače.

Kamera sve snima. Publika na platnu gleda kako se jezik odvaja. Neki padaju u nesvest. Drugi ječe. Ali umetnica ne. Ona sedi mirno.

Iz usta joj kaplje krv.

Prvi deo

ŽELIM DA ŽIVIM ŽIVOT U KOM SAM SLOBODNA

Svet je poludeo. Ljudi to stalno govore.

Sasvim suprotno: previše smo razumni. Jednog dana će svako od nas umreti. Nikada više nećemo osetiti nežni dodir povetarca. Nikada više nećemo videti rumenilo zalazećeg sunca. No i dalje s jeseni grabuljamo lišće. Kosimo travu i čistimo sneg. Vreme provodimo radeći potpuno pogrešne stvari. Ponašamo se kao da ćemo živeti zauvek.

Ali šta uopšte i može tempirana bomba? Ima samo dve mogućnosti. Da kuca ili da eksplodira.

Natali

6. januar 2020.

Stojim na čelu konferencijskog stola. Stolice oko mene zauzimaju muškarci: niski, visoki, debeli, ćelavi, učtivi, skeptični. Polako privodim kraju svoj predlog generalnom direktoru, koji je pedeset minuta moje jednočasovne prezentacije proveo gledajući u telefon, a ostalih deset se mrštio na svaku moju reč. Najbolje godine su mu već prošle, te pokušava tu činjenicu da zamaskira presađenom kosom i veštačkim tenom.

„Koristeći se ovom novom strategijom“, govorim, „verujemo da ćemo od svog piva napraviti brend broj jedan među muškom populacijom od dvadeset jedne do trideset i četiri godine.“

Generalni direktor se naginje napred, usta blago otvorenih, kao da među njima drži cigaru. Vodi firmu koja proizvodi domaći brend piva, a koja godinama gubi deonice zbog sve većeg broja samostalnih pivara. Budući da je prodaja pala, moja nova agencija je na sve tanjem ledu kada je u pitanju ovaj klijent.

Odmerava me od glave do pete i blago se kezi. „Uz dužno poštovanje, zašto mislite da biste vi“ – pljuje ovu poslednju reč poput ogavnog sendviča – „mogli da uđete u um našeg muškarca?“

Bacam pogled kroz prozor konferencijske sale, škiljim prema reci Čarls u daljini i brojim do tri. Moj tim me je upozorio na ovog lika, dinosaura korporativne Amerike, koji i dalje veruje da se poslovi sklapaju na terenu za golf.

Želim da kažem: *Da, kako li ću prodrati kroz silne slojeve tako kompleksnih umova? Može li jedna obična glupača ikada razumeti genijalnost zvezde bratstva? Zasad im devojke vrše nuždu po čelu, ali jednog dana će biti šefovi. Jednog će dana postati vi i insistirati na tome da su sve postigli isključivo napornim radom. Do tada će već umesto tog vašeg bučkuriša koji*

nazivate pivom naručivati samo pino noir. I dalje će provoditi vikend povraćajući i gegajući se pijani. Samo što će sada to činiti u hotelima, zajedno sa suprugama svojih najboljih prijatelja. Kada ponovo na red dođe ponedjeljak, sedeće ovde zavaljeni i pitati se zašto se ne osmehujem češće. Navijaće da razbijem stakleni plafon, ali samo ako ih neko parče stakla ne ozledi. Žalije što ove stvari više ne mogu govoriti naglas, osim na terenu za golf.

Govorim: „Kako bih se bolje upoznala sa vašim poslovanjem, provela sam protekla dva meseca kreirajući i vodeći fokus grupe sa šest stotina muškaraca koji odgovaraju vašoj ciljanoj klijenteli.“ Dolazim do dodatka u svojoj prezentaciji, gde se nalazi četrdeset slajdova s detaljnim tabelama i grafikonima. „Provela sam noći uređujući podatke, a vikende u proučavanju njihovog značenja. Znam čime se ovi muškarci bave i koliko zarađuju. Upoznata sam sa njihovim obrazovanjem, veroispovešću i rasom. Znam gde vaši ljudi žive, njihov stil života i vrednosti, kao i stav prema vašem brendu i konkurentnim brendovima. Znam koliko često koriste vaš proizvod, koliko i kada su voljni da ga kupuju, kao i prilike u kojima to čine. Znam koliki je njihov stepen lojalnosti prema vašem brendu. Kada vozom putujem na posao, ili uveče ležim u krevetu, iznova slušam razgovore koje sam sprovela i tragam za bilo čime što bi bilo od koristi. Mogu vam pouzdano reći da poznajem vašeg muškarca kao rođenog oca.“ Nevoljno sam trepnula. „Što znači da ih poznajem isto koliko i vi. Ne *misl*im da mogu odgonetnuti kako razmišljaju vaše mušterije. Znam da mogu. Zato što već jesam. Uz dužno poštovanje.“ Širom se osmehujem kako bi ove reči zvučale razigrano, a ne agresivno.

Svi ostali u prostoriji izgledaju zadivljeno. Moj asistent Tajler zaboravlja gde se nalazimo i počinje da aplaudira. Gledam u njegovom pravcu, što je dovoljno da prestane, no utom se pridružuju klijenti i moj tim računovođa. Generalni direktor me posmatra zaintrigirano, ali i neodlučno. Rizično je izazivati ga ovako javno kako bih se pokazala pred ostalima, ali ću ionako retko komunicirati s njim; rečeno mi je da dolazi na marketinške prezentacije jedino kada nema koga drugoga da kinji. Članovi marketinškog tima su oni koje treba da pridobijem. Generalni direktor se zavaljuje u fotelju i pušta podanike da završe sastanak. Odlučuje da napusti salu kada krenu pitanja.

Nakon pet minuta, naš razvojni plan za ovu godinu je potpisan. Kreće rukovanje i tapšanje po ramenu. Prvi put nakon nekoliko meseci

upućuju se pozivi na ručak. Računovodstveni tim ostaje s klijentima, a ja se odjavljujem. Meni pauza za ručak služi za proveravanje imejlova. Ukoliko mi je sanduče prazno, koristim to vreme da odem u teretanu.

Tajler i ja se spuštamo liftom sa četrdesetog sprata u predvorje Prudenšal tauera. Ponosno se smeškam dok oduševljeno objašnjava koliko je prezentacija bila sjajna. Nisam ga odabrala za asistenta; dodelili su mi ga. Nedostatak ambicije (ili generalno ikakvih korisnih veština) pokušava da nadomesti ličnošću.

Stojim u Bojlstonovoj ulici i drhtim od hladnoće dok Tajler pokušava da pronađe uber. Nakon što se udobno smestimo u vozilo, okrećem se prema njemu. „Otići ćeš u prodavnicu cigareta na Hanoveru i kupićeš kutiju kohibe. Uvićeš je u svetloplavi papir. Pošalji paket zajedno s porukom ispisanom na mojoj vizitkarti. Ne onoj usranoj iz agencije, nego na jednoj od onih što sam ja napravila, s reljefnim tekstom. Imas li olovku? Izvadi onda telefon, želim da u poruci stoji sledeće: *Za plodonosno partnerstvo*. Rečenicu završi tačkom, a ne uzvičnikom. Zatim, ispod tog reda stavi crticu i napiši *Natali*. Jesi li razumeo? Bez *Srdačno*, *Sve najbolje* ili *Puno sreće i uspeha*. Samo crtica i ime. Pošalji paket generalnom direktoru.“

Tajler pilji u mene. „Ali bio je tako nepristojan prema vama. I to pred svima.“

Prelistavam na telefonu spisak obaveza nakon sastanka. Govorim ne podižući pogled: „Znaš li na šta mi je odlazilo najviše vremena dok sam tek počinjala da radim u ovoj branši? Na slušanje. I pisanje beležaka.“

Krajičkom oka vidim da se blago pokunjio. Samo je tri godine mlađi od mene.

„Želim da mi se beleške čitavog toka sastanka nađu na stolu za sat vremena. Molim.“

„Za ove dve godine, koliko radim u DCV-ju, niko nikada nije pravio beleške toka sastanka“, promumlao je.

„Možda si zato umalo izgubio klijenta koji nam isplaćuje plate.“ Čekam lajavni odgovor. Ne dobijam ga te iz torbe izvlačim fasciklu. „Bacila sam pogled na tvoj izveštaj o *Starburstu*. Prožet je pravopisnim greškama.“ Nalazim i predajem mu obeležene stranice. „Loše i traljavo obavljen posao utiče na oboje. Sledeći put lepo proveri tekst, u redu?“ Počinje da steže vilicu. „I rekla sam ti: podnaslovi velikim i podebljanim

slovima. Ne jedno ili drugo. Oba. Iznenadio bi se kada bi video koliko te daleko obraćanje pažnje na detalje može odvesti.“

Auto se zaustavlja ispred naše poslovne zgrade. Ponovo ulazimo u lift i ovog puta se penjemo u tišini. Izlazimo na šestom spratu. Taman pre nego što treba da se razidemo, Tajler frkće. „Ako nikada ranije niste upoznali generalnog direktora, kako možete znati da puši?“

„Poznajem svoju ciljnu grupu.“ Odlazim u ženski toalet.

Samo minut kasnije idem hodnikom i pregledam kalendar na telefonu (još tri sastanka zakazano je za ovo popodne). Taman planiram da skrenem prema kancelariji kada slučajno čujem nečije prigušene glasove u obližnjoj kocki. Prepoznajem prvi glas – to je asistentkinja koja još nije saznala da je razmatramo za unapređenje. „Volela bih da radim za nju. Prava šefica kučka.“

„Ili prosto samo kučka.“ Prepoznajem Tajlerov glas.

Ostali asistenti se kikoću.

„Tretira me kao da sam dete“, govori, podstaknut reakcijama svoje publike. Počinje da govori piskavim glasom. „*Tajlere, želim da odeš u WC. Koristi četiri papirića kada brišeš dupe, ali se pobrini da papir bude troslojni, a ne dvoslojni.*“ Svi se smeju, a svi oni su približno mojih godina, a i dalje ne zarađuju ni trećinu moje plate.

Uspravljam se, ispravljam ramena i prolazim pokraj kocke. Govorim ne usporavajući korak: „Ne bih rekla da mi je glas toliko piskav.“

Neko uplašeno uzdiše. Poslednje što čujem pre nego što uđem u kancelariju je potpuni muk.

Za stolom skidam poklopac svoje već izlizanog tapervera za hranu i zurim u ručak, isti onaj koji već godinama jedem svakog dana: čašica kelja, dva parčeta slanine, preprženi orasi, leblebije i parmezan, sve to preliveno francuskim sosom za salatu. Željno iščekujem dan kada će naučnici objaviti studiju da je kelj gori po zdravlje od nikotina; ali superhrana zasad mora ostati superhrana. Uzdišem i bacam se na jelo.

Tokom božićnih praznika imala sam mnogo vremena da razmišljam o novogodišnjim odlukama. Prošle godine počela sam da stavljam na štednju dodatna dva i po procenta zarade. Pre dve godine sam rešila da perem posteljinu dvaput mesečno, umesto jednom. Svakog januara

Znamo šta si uradila

(osim ovog) Kit mi govori da treba da donesem odluku da se više zabavljam. Svakog januara (osim ovog) želim da joj dreknem kako odluke moraju biti merljive kako bismo znali da li smo ih ostvarili, no time ipak ne bih opovrgla ono što pokušava da mi kaže.

Dok sam sedela sama u svom stanu za doček Nove godine i posmatrala kako iglice polako opadaju sa moje metar visoke jelke marke *Frejzer*, bilo mi je mrsko što sam morala priznati da moja sestra ipak ima pravo. Osim svojih saradnika, ne poznajem živu dušu u ovom novom gradu. Kako da tridesetjednogodišnja žena stekne nova prijateljstva ako ne kroz posao? Više bih volela da me pojede medved nego da odem na jedan od onih sastanaka naslepo, gde među tolikim strancima treba da prepoznam koji od njih ne bi napravio masku od moje kože.

Odlučila sam da se prvog dana kada se vratim na posao više potrudim i više koncentrišem na ljude nego na posao. Nakon samo tri sata stavljam veto na ovu odluku. Zašto bih gubila vreme s glupanima poput Tajlera!

Dajem sebi trenutak da poželim da je Kit ovde, a zatim potiskujem taj trenutak slabosti.

Proveravam koliko je sati kod kuće (devet ujutru), pa pišem poruku svojoj najboljoj prijateljici Džejsmi:

I dalje nema napretka s kolegama.

Nema odgovora; mora da je zauzeta oko bebe. Probadam viljuškom leblebiju i istovremeno proveravam laptop.

Nakon što sam pregledala sanduče na poslovnom mejlu, prelazim na lični. Pregledam naslove poruka: nekoliko reklama, kupon za prodavnicu, spam koji je poslao izvesni Merlin Magična Guza. I poruka od *info@wisewood.com*. Zastajem. Kit je otišla u Vajzvud pre šest meseci.

Sestra mi nije mnogo toga rekla pre nego što je otišla, samo me je prošlog jula pozvala da objasni kako je na jednom ostrvu u Mejnu pronašla neki program za samopoboljšanje. Kursevi traju šest meseci. Za to vreme ne treba stupati u kontakt s porodicom i prijateljima zato što je samospoznaja glavni cilj i da, uzgred rečeno, već se prijavila i pripremila da se naredne nedelje ode u Mejn, te neko vreme neće moći da mi se javi.

Pobunila sam se. Nije mogla priuštiti sebi da pola godine nema nikakvih primanja. I šta sa zdravstvenim osiguranjem? Kako je moglo biti u redu da na toliko vremena prekine kontakt sa svima koje poznaje?

Zamišljala sam je kako sleže ramenima na drugom kraju veze. Da sam dobila dolar svaki put kada mi je Kit odgovarala običnim sleganjem ramenima, imala bih novca da joj priuštim večni boravak u Vajzvodu.

„Jesi li normalna?“, pitala sam je. „Napokon si pronašla stalni posao, imaš platu, stan, i svega ćeš se toga odreći zbog nekog hira?“

Glas joj je postao hladniji. „Znam da Vajzvod nije rešenje za sve moje probleme, ali ja barem pokušavam da ih rešim.“

„Posao je rešenje.“ Nisam mogla da verujem da joj ovo nije bilo jasno. „Koliko košta taj program? Kako ćeš ga priuštiti s onolikim studentskim dugom koji imaš?“

„Zašto jednom u životu ne brineš za samu sebe, Natali?“ Nikada me tako ne zove, pa sam znala da je besna. „Zašto ne možeš da se raduješ zbog mene?“

Nisam mogla da se radujem zato što sam unapred znala kako će se ovo završiti: Kit će se razočarati Vajzvodom i bespomoćno će me zvati sa ostrva da je spasavam. Mojoj sestri je spasavanje potrebno mnogo češće nego drugim ljudima. Prošle godine me je pozvala i jecala zbog nekog šala koji je zagubila (pronašla sam ga nakon sat vremena u njenom ormaru). S druge strane, često je znala da se nađe u problemu. Jednom je ostala sama u pustinji nakon što ju je bitanga od dečka gitariste izbacila nasred puta, usred turneje zbog koje je pristala da napusti fakultet kako bi mu bila pratnja. Desilo se i da se posvađa sa najboljom prijateljicom pa da ih obe izvlačim iz policijske stanice. Moja sestra ne želi da se mešam sve do trenutka kada joj postanem potrebna, kada očekuje da ostavim sve kako bih joj pritrčala u pomoć.

Razgovor smo završile tako što smo se dernjale jedna na drugu. Od tada se nisam čula sa njom. Nema pojma ni da sam se preselila čak u Boston, i sama se koristeći njenim pravilom da, kad zagusti, treba da se beži. Kada sam razmišljala o selidbi, mislila sam da će sestrinska okupljanja biti češća; sada sam bila samo jednu vožnju vozom udaljena od nje. Ona je otišla iz Njujorka pre nego što se meni ukazala ta prilika. Onih dana, kada sam nešto iskrenija, mogu priznati sebi da mi njeno

Znamo šta si uradila

odsustvo predstavlja olakšanje. Što manje razgovaram s njom, manju krivicu osećam.

Imejl nema naslov. Otvaram ga.

Hoćeš li doći da kažeš sestri šta si uradila... ili da to mi učinimo?

Vrat mi se nakostrešio. Ruka mi drhti na laptopu. Nema potpisa, ali se na dnu imejla nalazi broj telefona. U prilogu se nalaze dva PDF dokumenta. U prvom su smernice za dolazak na ostrvo: nekoliko autobuskih, vozni i avionskih linija, koje sve vode ka luci u Roklandu u Mejnu. Odatle bih morala da se ukracam na trajekt. Naredni polazi u sredu po podne.

Otvaram drugi priloženi dokument i mrštim se dok čitam podebljani naslov. Počinjem da osećam mučninu dok prelazim pogledom preko loše otkucanog teksta. Pažnju mi privlači poruka ručno ispisana plavim mastilom na sredini stranice. Sva krv mi nestaje s lica. Guram stolicu unazad. Ko je ovo poslao? Odakle znaju? Šta li su joj već rekli? Zarivam dlanove u očne duplje i čekam da mi se telo smiri.

Sve je u mojim rukama. Samo mi je potreban plan.

Čitam poruku dva-tri puta, a zatim okrećem broj koji se nalazi na dnu imejla.

Javlja se grleni i opušteni glas. „Centar za oporavak i terapiju Vajzvud. Gordon je kraj telefona.“

Ne gubim vreme. „Moja sestra je u Vajzvudu skoro šest meseci...“

„Izvinjavam se, gospođo“, prekida me Gordon. „Ne prenosimo gostima pozive članova porodice. Oni se svojim voljenima sami jave kada su spremni.“

Zapanjeno trepćem. Kit mi ovo nije pomenula, niti je sama pokušala da stupi u kontakt sa mnom. Silim sebe da se koncentrišem na ono što je potrebno. Možda će me povezati s njom ukoliko ga ubedim da je ona ta koja je prva ostvarila kontakt. „Jeste mi se javila. Poslala mi je imejl i zamolila me je da dođem tamo.“

„Pa, nemojte to činiti. Ovde je ulazak dozvoljen samo odobrenim gostima.“

I dalje navaljujem. „Zove se Kit Kolins.“

Tišina vlada toliko dugo da isprva mislim da je prekinuo vezu.

„Vi mora da ste Natali.“

Zbunjena sam. „Da li me je Kit pominjala?“

„Znam sve o vama.“

Gutam knedlu. Je li i on deo one grupe koja mi preti u imejlu? Čekam, ne želeći da pokažem svoje karte. Čovek ništa ne objašnjava. Podižem bradu i pokušavam da prenesem samopouzdanje kroz slušalicu. „Možete li joj dati telefon?“

„Mislim da ste već dovoljno učinili, zar ne mislite i vi?“, izgovara prijatnim tonom.

„Šta to treba da znači?“

„Možda je vašoj sestri potrebno da se ljudi manje mešaju u njenu sreću. Želim vam optimalan dan.“

Veza se prekida.

Šta je ovim ljudima ispričala o meni?

Gordon zvuči kao da nešto zna, ali ako on stoji iza imejla, zašto bi tražio da dođem u Vajzvud, a zatim me preko telefona obeshrabrio? Zurim u ekran sve dok se ne ugasi, i razmišljam. Prvo ću odgovoriti na poruku. Ako ne dobijem odgovor, pozvaću Vajzvud još jednom. Ako ne mogu da dobijem vezu...

Ponovo proučavam smernice u PDF-u. Da bih došla do Kit, potrebno mi je da pređem tri stotine kilometara, plus vožnja od sedamdeset pet minuta na trajektu. Mogla sam da se žalim na nju dok mi lice ne pomodri, ali ipak mi je mlađa sestra. Iznova sam se klela da ću reći istinu, ali bih se na kraju uvek usrala od straha.

Pojma nemam šta će Kit uraditi kada sazna.